Bijlage: Natuur en Entree Hoessenbosch

Inleiding
Een belangrijk aspect in de afwegingen rondom de entree Hoessenbosch is het behouden en verbeteren van natuurwaarden. Een goed functionerende natuur zorgt er ook voor optimalisatie van andere functies zoals recreatie. Deze bijlage gaat in op de balans tussen natuur en recreatie.

Herperduin
De Herperduin is het grootste bosgebied binnen de gemeente Oss. Het is onderdeel van de Maashorst en behoort tot het provinciale netwerk van natuurgebieden Natuurnetwerk Brabant (NNB).

Herperduin is het noordelijke deelgebied van De Maashorst en is ongeveer 500 hectare groot. De primaire functie van het gebied is natuur. Via het ecoduct over de A50 staat het gebied in verbinding met de andere deelgebieden, maar het gebied functioneert qua recreatie overwegend zelfstandig. Het grootste deel is in beheer van de gemeente Oss. Het overige deel wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Herperduin wordt gewaardeerd door haar diversiteit. Het heeft bos, zandverstuivingen, paraboolduinen, vennen en heide. Om het natuurlijke landschap in stand te houden, zijn in dit gebied grote grazers ingezet. Dit heeft een positief effect gehad op de ontwikkeling van de biodiversiteit.

Natuur in Nederland staat onder druk en ook in de Herperduin is dit het geval. Drukfactoren zijn onder meer stikstof, verdroging, recreatiedruk en versnippering.

Recreatiedruk is hier een belangrijke drukfactor. Voor veel mensen is dit een nabijgelegen gebied voor recreatie en het gebied kent een hoog aantal bezoekers. Deze recreatiedruk kan een negatief effect hebben op de natuurwaarden in het gebied.
Het is van belang om de recreatiedruk op een goede manier te leiden zodat er geen afname van de natuurkwaliteit en biodiversiteit ontstaat. Een goede kwaliteit van de natuur is ook een randvoorwaarde voor recreatie. Het uitgangspunt in de Gebiedsvisie Maashorst is dan ook dat er balans is tussen recreatie en natuur in Herperduin.

Het belang van natuur dicht bij de woonomgeving is groot. We willen het gebruik niet beperken. Wel willen de negatieve effecten zo veel mogelijk voorkomen. We doen dit met diverse maatregelen zoals beheer, toezicht en handhaving, communicatie en het aanbieden van voorzieningen. Dit baseren we op een zoneringsprincipe. Hierbij worden de voorzieningen gebruikt om de druk op te vangen.

In Herperduin is de lokale betrokkenheid groot. Het functioneert namelijk als uitloopgebied voor inwoners van de omliggende dorpen.

Recreatie en natuur: zonering

Zonering van recreatie heeft tot doel de recreatieve druk te sturen. Met de voorzieningen zoals het padennetwerk en entreepunten vindt concentratie plaats op bepaalde plekken en kunnen andere plekken rustiger blijven. Hierdoor kunnen gevoelige plekken met belangrijke natuurwaarden rustig worden gehouden. Een belangrijk onderdeel in de zonering zijn de entreepunten.

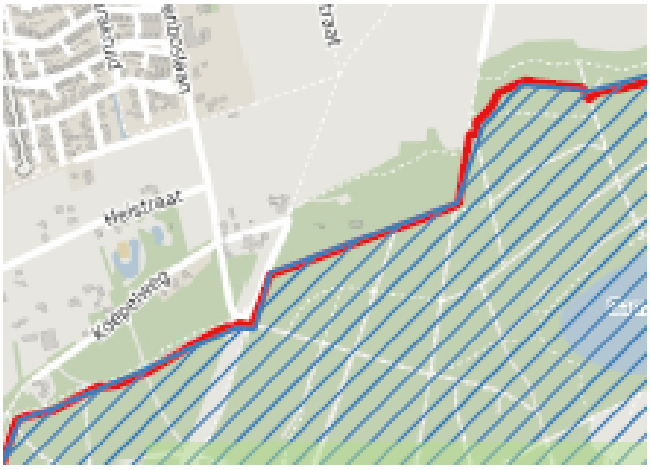
De Herperduin kent twee grote entrees die de toegang vormen tot het gebied: Natuurpoort de Kriekeput (Natuurpoort Herperduin) en recreatieve entree Hoessenbosch. Daarnaast heeft het nog twee parkeerplaatsen: parkeerplaats Koolwijk en de parkeerplaats aan de Sint Annastraat en ingang Zevenbergseweg. Alle vijf de ingangen van het gebied worden aangeduid als parkeerplaatsen die geschikt zijn voor paardentrailers (*tekst gedeeltelijk afkomstig uit rapport Bezoekers(stromen) onderzoek Natuurgebied De Maashorst – 2024*).

De grootte van het gebied is bepalend voor de recreatiecapaciteit. Zonering is effectief middel zolang er ruimte voor is. De verdere verstedelijking in het verzorgingsgebied van de herperduin zorgt in de toekomst voor meer recreatiedruk. Dit gaat ten koste van de natuurwaarden. Goed onderzoek hiernaar is belangrijk. Hieruit kan komen dat opwaardering van de Entree Hoessenbosch verbonden is met de noodzaak het gebied fysiek te vergroten. Hiervoor wordt dan gekeken naar het omliggende landschap. Hier kan door bosaanleg of landschapsontwikkeling extra ruimte voor natuur en recreatie worden gecreëerd.

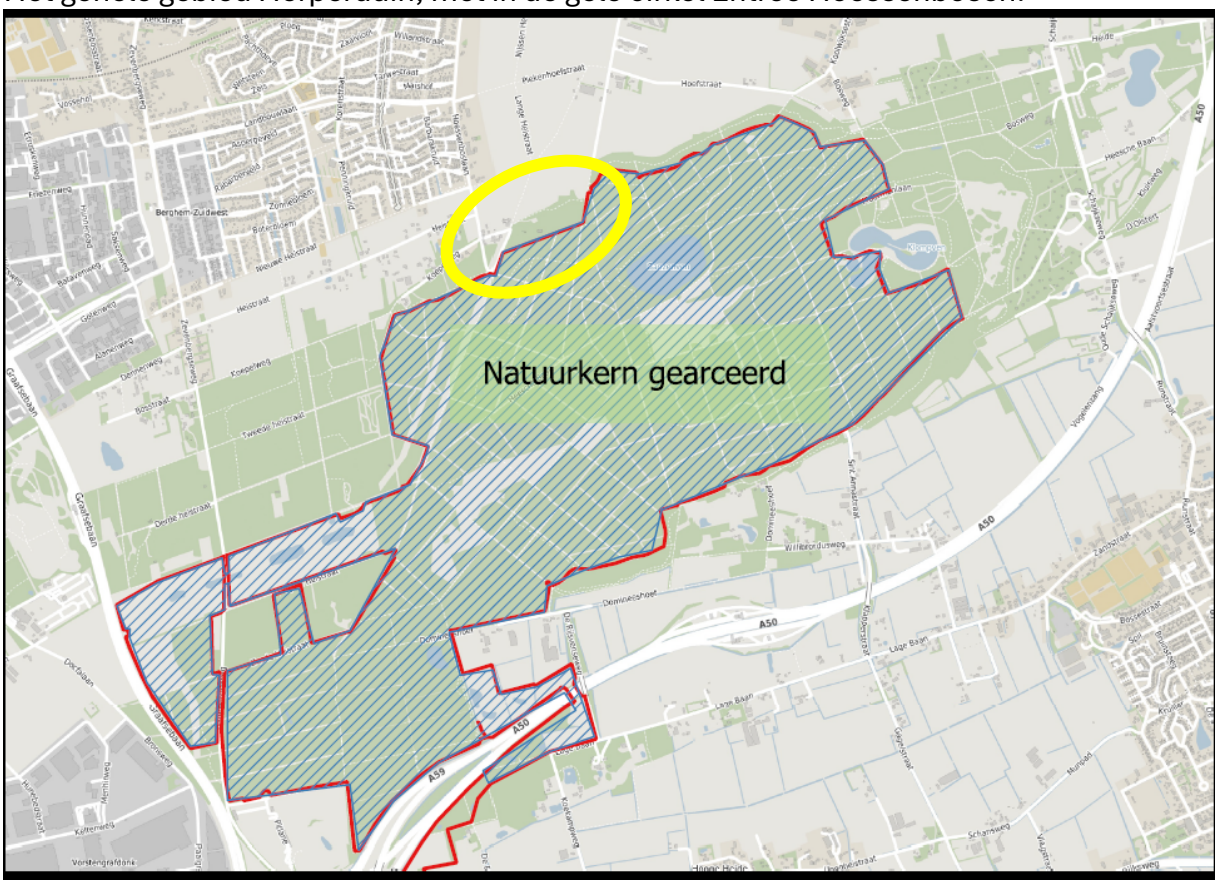
Vanuit de zoneringsgedachte zijn diverse maatregelen denkbaar. Mogelijke maatregelen zijn:

- Een goed wandel- en fietsroute netwerk van de woonkernen naar de Entree Hoessenbosch. Hiermee willen we bereiken dat meer mensen met de fiets of lopend naar het gebied gaan. En de auto thuis laten.
- Goede zonering aanbrengen in het plangebied. Dit betekent dat er een duidelijk onderscheid moet zijn tussen:
    - de natuurkern (waar de dieren hun rust kunnen vinden, en de grote grazers zorgen voor de openheid van het natuurlijk bos.
    - en een recreatieve schil (strook grond/ zone, waarin de bezoekers kunnen recreëren in een natuur omgeving). En waar eventueel extra wandel en fietspaden kunnen worden gerealiseerd
- Opwaarderen van de noordelijke ‘schil’ .Dit kan bijvoorbeeld door uitbreiding van het natuurgebied in het aanliggende landschap. Een andere optie is om het landschap te voorzien van een groene dooradering waarbij het landschap aantrekkelijk wordt gemaakt voor recreatie door de aanleg van paden en landschapselementen. Het op deze manier verbreden van de levendige schil biedt ruimte voor een betere zonering. Een goede recreatieve zonering dient zowel het recreatie- als het natuurbelang.

Hieronder weergegeven wat op dit moment de natuurkern (gearceerd) is, en wat de recreatieve schil (groen) is. In deze huidige recreatieve schil ligt o.a. het Klauterbos en het theater Hoessenbosch:

Het gehele gebied Herperduin, met in de gele cirkel Entree Hoessenbosch:

Grote grazers

De grote grazers in dit gebied zijn relatief lang bekend met de drukkere entrees die er zijn en het is naast toetsten op flora en fauna ook van belang de mogelijke effecten van toenemende recreatieve druk bij Hoessenbosch mee te nemen in de onderzoeken. De kuddebeheerder (grazelands rewilding) kan hierbij aangeven wat eventuele gevolgen kunnen zijn. Dit alles in het kader van de sociale kudde die we momenteel hebben, waarbij de grazers en recreanten goed elkaar weten te ontwijken en er geen afwijkende

interacties zijn voorgevallen laatste jaren, met andere woorden de kudde kan zich dadelijk anders gaan gedragen en wellicht een negatief effect op gedrag veroorzaken door intensievere recreatie. Een van de hotspots is de grasstrook in het verlengde van de parkeerplaats herperduin waar de gasunie gasleidingen onder heeft liggen. Daar staan de grazers graag en door daar van te voren goed over na te denken zijn wellicht maatregelen (denk aan fysieke inrichting) om toch de grotere recreatiedruk aan te kunnen noodzaak.

Ruimtelijke en juridische kaders

Omgevingsplan Buitengebied Oss
In het Omgevingsplan (Buitengebied Oss 2020) maakt de entree Hoessenbosch deel uit van de bestemming Natuur. Het natuurtheater is voorzien van een aparte aanduiding, die het mogelijk maakt dat binnen de bestemming Natuur ook andere functies hun plek kunnen vinden: een theater met daaraan ondergeschikte horeca die de theaterfunctie ondersteunt, alsmede daghoreca met een maximale oppervlakte van 150 m^2.

Binnen de bestemming Natuur is het ruimtelijk beleid primair gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van aardkundige, natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden. Daarnaast is ook extensief recreatief medegebruik mogelijk binnen deze bestemming.

Het noordelijk gelegen gebied van de entree heeft de bestemming Agrarisch met waarden-Landschap. Binnen deze bestemming hebben de gronden primair een agrarische functie, in combinatie met ruimte voor de ontwikkeling, behoud en herstel van landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden. Ook extensieve dagrecreatie is hier mogelijk. In dit gebied is natuurontwikkeling geen primaire functie.

Dit betekent dat voor een andere recreatieve ontwikkeling of intensivering van de reeds toegestane activiteiten bij de entree Hoessenbosch:

- Binnen de bestemming Natuur hier beperkingen gelden. Het natuurbelang is leidend voor de inrichting van het gebied. Hier zijn strikte voorwaarden aan verbonden, waarbij iedere nieuwe ontwikkeling getoetst wordt aan de wet- en regelgeving zoals die geldt op basis van de Omgevingswet.
- Binnen de bestemming Agrarisch met waarden-Landschap spelen natuurwaarden in dit gebied een minder zware rol (deze zijn hier namelijk niet aanwezig). Wel zal een nieuwe recreatieve ontwikkeling of intensivering van reeds toegestane functies getoetst moeten worden op hun externe effecten op het beschermde natuurgebied én beschermde soorten.

Natuur Netwerk Brabant
Herperduin, inclusief de Entree Hoessenbosch, is onderdeel van het Natuur Netwerk Brabant (NNB) wat door de provincie is aangewezen in de Omgevingsverordening.

Het Natuur Netwerk Brabant (NNB) strekt tot het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken.

Het Natuurnetwerk Brabant is een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingszones met elkaar verbonden zijn. Hierdoor kunnen dieren zich makkelijker verplaatsen tussen verschillende natuurgebieden. Zo wordt de biodiversiteit (De verscheidenheid aan leven in een bepaald gebied, het totaal aan planten en dieren) bevorderd. Het Natuurnetwerk Brabant is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland.

Wet Natuurbescherming opgenomen in Omgevingswet
De voormalige Wet Natuurbescherming is sinds 1 januari 2024 opgenomen in de Omgevingswet. Hierin is de volgende definitie van een flora- en fauna-activiteit opgenomen:
'Activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten'.

De definitie omvat alle dier- en plantensoorten in het wild.

Door deze brede formulering van een flora- en fauna-activiteit is het bij activiteiten in de fysieke leefomgeving nodig om te controleren of: er soorten aanwezig zijn en welke soorten dat zijn. Dit geldt dus voor uiteenlopende activiteiten.
Op voorhand is onduidelijk of voldoende maatregelen mogelijk zijn om verstoring en andere nadelige gevolgen van beschermde soorten te voorkomen. Er moet daarom altijd onderzoek gedaan worden naar de aanwezigheid van (beschermde) dieren.
Er kan een omgevingsvergunning nodig zijn.

Soortenbescherming
In en in de directe omgeving van Entree Hoessenbosch komen veel verschillende soorten voor. Waaronder ook veel beschermde soorten zoals de das en vleermuissoorten. Een dassenburcht is aangetroffen op circa 130 m ten zuiden van de planlocatie. Situaties zoals de aanwezigheid van een dassenburcht geeft beperkingen voor activiteiten. Wat de exacte beperkingen zijn moet specifiek bepaald worden op basis van onderzoek en de beoordeling van de impact van de activiteiten.